

LAZDIJŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURAS

**LAZDIJŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS
2010 M. ATASKAITA**

LAZDIJAI, 2011

TURINYS

I BENDROJI DALIS.....	3
ĮVADAS.....	3
DEMOGRAFINĖ IR SOCIALINĖ EKONOMINĖ BŪKLĖ.....	6
II. SPECIALIOJI DALIS.....	14
GYVENTOJŲ SVEIKATOS BŪKLĖ.....	14
GYVENSENA.....	22
FIZINĖ APLINKA.....	26
SVEIKATOS PRIEŽIŪROS SISTEMOS RAIDA.....	27
VAIKŲ PROFILAKTINĖ SVEIKATOS PRIEŽIŪRA.....	31
LIGŲ PREVENCIJOS PROGRAMŲ VYKDYMAS.....	35
III. IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS.....	38
IŠVADOS.....	38
REKOMENDACIJOS.....	39

I. BENDROJI DALIS

ĮVADAS

2010 m. Lazdijų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėseną buvo vykdoma pagal Lazdijų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2009–2011 metų programą, patvirtintą Lazdijų rajono savivaldybės tarybos 2009 m. vasario 20 d. sprendimu Nr. 34-881.

Ši programa parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymu (Žin., 2002, Nr. [72-3022](#)), Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymu (Žin., 2002, Nr. 56-2225), Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu „Dėl Lietuvos nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros 2006-2013 metų strategijos ir jos įgyvendinimo priemonių 2006-2008 m. plano patvirtinimo“ (Žin., 2005, Nr. 40-1290), Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu „Dėl valstybinės visuomenės sveikatos priežiūros plėtros savivaldybėse 2007–2010 metų programos patvirtinimo“ (Žin., 2007, Nr. 122-5007), Sveikatos apsaugos ministro įsakymu „Dėl bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 81(1)-3720; 2008, Nr.21-771), Valstybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2008–2009 m. programa (Žin., 2008, Nr. 83-3295), Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 19 d. įsakymu Nr. V-500 „Dėl Valstybės visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų tvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 82-3768).

Vykdamas Lazdijų rajono savivaldybės 2009-2011 m. stebėseną, pagal duomenų šaltinių teikiamą informaciją, buvo renkami 2010 m. Lazdijų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos būklę atspindintys rodikliai: gyventojų mirtingumas, gimstamumas, sergamumas psichikos, priklausomybės, infekcinėmis ir neinfekcinėmis ligomis, traumų skaičius ir pan. Dauguma sveikatos rodiklių buvo gauti iš centralizuotai teikiamų duomenų šaltinių: Statistikos departamento, Higienos instituto Sveikatos informacinio centro leidinių ir kompiuterinių duomenų bazių, Užkrečiamų ligų ir AIDS centro, Vilniaus teritorinės ligonių kasos, Alytaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Lazdijų rajono policijos komisariato, Alytaus teritorinės darbo biržos Lazdijų skyriaus, Lazdijų rajono savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos ir socialinės paramos skyrių.

Naudojamos sąvokos:

Visuomenės sveikata – visapusiškas dvasinė, fizinė ir socialinė gyventojų gerovė.

Visuomenės sveikatos stebėseną – tikslingai organizuotas ir sistemingai atliekamas visuomenės sveikatos būklės, ją veikiančių sveikatos rizikos veiksnių duomenų rinkimas, kaupimas, apdorojimas, saugojimas, analizė ir vertinimas.

Sveikatos aplinka – visuomenės sveikatai darančių įtaką veiksnių visuma.

Lietuvos Respublikos nuolatinis gyventojas – Lietuvos Respublikos pilietis, nuolat gyvenantis Lietuvos Respublikos teritorijoje arba esantis užsienyje iki 6 mėn.; užsienietis, turintis laikiną leidimą gyventi vieneriems metams ar ilgesniam laikotarpiui (V.Cicėnaitė, R. Gaidelytė Pagrindinės sveikatos statistikos sąvokos, jų apibrėžimai ir skaičiavimas, Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, Vilnius, 2010).

Kūdikis – vaikas iki vieno metų amžiaus (V.Cicėnaitė, R. Gaidelytė Pagrindinės sveikatos statistikos sąvokos, jų apibrėžimai ir skaičiavimas, Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, Vilnius, 2010).

Vaikas – tai 0-17 metų 11 mėnesių 29 dienų (iki 18 m.) asmuo. Sveikatos statistikoje tarptautiniam palyginimui vaikais laikomi 0-14 (14 metų, 11 mėnesių, 29 dienos) metų asmenys (V.Cicėnaitė, R. Gaidelytė Pagrindinės sveikatos statistikos sąvokos, jų apibrėžimai ir skaičiavimas, Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, Vilnius, 2010).

Natūrali gyventojų kaita – tai gyventojų skaičiaus, sudėties pakitimai, susiję su gimimais ir mirimais. Natūralus gyventojų prieaugis – skirtumas tarp gyvų gimusiųjų ir mirusiųjų skaičiaus. Natūraliai gyventojų kaitai skiriamos ir santuokos bei ištuokos, nes jos taip pat susijusios su gyventojų reprodukcija (V.Cicėnaitė, R. Gaidelytė Pagrindinės sveikatos statistikos sąvokos, jų apibrėžimai ir skaičiavimas, Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, Vilnius, 2010).

Gimstamumo rodiklis – gyvų gimusiųjų per metus skaičiaus santykis su vidutiniu metiniu gyventojų skaičiumi. Šis rodiklis rodo, kiek gimė gyvų kūdikių 1000-čiui gyventojų per metus (V.Cicėnaitė, R. Gaidelytė Pagrindinės sveikatos statistikos sąvokos, jų apibrėžimai ir skaičiavimas, Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, Vilnius, 2010).

Natūralaus gyventojų prieaugio rodiklis – skirtumas tarp gimstamumo ir mirtingumo rodiklių (V.Cicėnaitė, R. Gaidelytė Pagrindinės sveikatos statistikos sąvokos, jų apibrėžimai ir skaičiavimas, Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, Vilnius, 2010).

Mirtingumo rodiklis – mirusiųjų skaičius per metus 1000-čiui gyventojų (V. Cicėnaitė, R. Gaidelytė Pagrindinės sveikatos statistikos sąvokos, jų apibrėžimai ir skaičiavimas, Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, Vilnius, 2010).

Ligotumas – tai asmenų, kuriems metų bėgyje ambulatorinėse ar stacionarinėse sveikatos priežiūros įstaigose buvo užregistruota duota liga, skaičius 100 000 gyventojų.

Paplitimas – asmenų, sergančių tam tikra liga arba turinčių tam tikrą požymį, ir rizikos populiacijos narių skaičiaus tam tikru laikotarpiu santykis (V.Cicėnaitė, R. Gaidelytė Pagrindinės sveikatos statistikos sąvokos, jų apibrėžimai ir skaičiavimas, Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, Vilnius, 2010).

Sergamumas - asmenų, kuriems metų bėgyje ambulatorinėse sveikatos priežiūros įstaigose buvo naujai užregistruota duota liga, skaičius 100 000 gyventojų.

Bendrasis sergamumas – per metus užregistruotų visų ligos atvejų (naujų ir kartotinių), dėl kurių žmonės kreipėsi į sveikatos priežiūros įstaigas, ir tų metų vidutinio gyventojų skaičiaus santykis. Jis reiškia populiacijos suminį sergamumą visomis ligomis (V.Cicėnaitė, R. Gaidelytė Pagrindinės sveikatos statistikos sąvokos, jų apibrėžimai ir skaičiavimas, Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, Vilnius, 2010).

Sergantys asmenys (arba paplitimas) – asmenų, sergančių tam tikra liga arba turinčių tam tikrą požymį ir rizikos populiacijos narių skaičiaus tam tikru laikotarpiu santykis. Rizikos populiacija – tai tiriami šalyje ar tam tikroje teritorijoje gyvenantys tik tie žmonės, kurie gali sirgti tam tikra liga ar turėti analizuojamą požymį (V.Cicėnaitė, R. Gaidelytė Pagrindinės sveikatos statistikos sąvokos, jų apibrėžimai ir skaičiavimas, Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, Vilnius, 2010).

Pirminio ir bendrojo sergamumo rodikliai, priklausomai nuo ligos paplitimo, gali būti skaičiuojami 1000, 10000 ar 100000 gyventojų: kuo dažnesnė liga, tuo mažesnis daugiklis gali būti naudojamas (V.Cicėnaitė, R. Gaidelytė Pagrindinės sveikatos statistikos sąvokos, jų apibrėžimai ir skaičiavimas, Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, Vilnius, 2010).

Laikinas nedarbingumas – laikinas negalėjimas dirbti dėl ligos, sužalojimo ar kitais įstatymų numatytais atvejais. Laikinojo nedarbingumo atveju ligonis tam tikrą laiką negali dirbti jokio darbo (V.Cicėnaitė, R. Gaidelytė Pagrindinės sveikatos statistikos sąvokos, jų apibrėžimai ir skaičiavimas, Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, Vilnius, 2010).

Patyčios – tai tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, kuriuos, siekdamas įžeisti, įskaudinti kitą žmogų, sukelia psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turintis asmuo.

HBSC tyrimas – Tarptautinė mokyklinio amžiaus vaikų gyvenamosios ir sveikatos apklausa (Health Behaviour in School-aged Children)

DEMOGRAFINĖ IR SOCIALINĖ EKONOMINĖ BŪKLĖ

Lazdijų rajono savivaldybėje, kaip ir visoje Lietuvoje, toliau stebimas gyventojų skaičiaus mažėjimas. 2010 m. pradžioje Lazdijų rajono savivaldybėje buvo registruoti 24246 gyventojai. Nuo 2007 m. pradžios iki 2010 m. pradžios, rajono savivaldybės gyventojų skaičius sumažėjo 987 gyventojais. 2009-2010 m. laikotarpiu rajono savivaldybės gyventojų skaičius sumažėjo 282 gyventojais (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Gyventojų skaičius metų pradžioje

	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.
Lietuva	3 384 879	3 366 357	3 349 872	3 329 039
Alytaus apskritis	178 955	177 040	175 149	173 426
Lazdijų rajono savivaldybė	25 233	24 823	24 528	24 246

(Šaltinis – Lietuvos Statistikos departamentas)

2010 m. Lazdijų rajono savivaldybės teritorijoje moterų skaičius viršija vyrų skaičių, tačiau išlieka stabilus nuo 2006 m. 2010 m. laikotarpiu moterų buvo 4,6 proc. daugiau nei vyrų (žr. 2 lentelę).

2 lentelė. Gyventojų skaičius pagal lytį

Lazdijų rajono savivaldybė										
	2006m.		2007m.		2008m.		2009m.		2010 m.	
	Abs. sk.	%*	Abs. sk.	%*	Abs. sk.	%*	Abs. sk.	%*	Abs. sk.	%*
Vyrai	12276	47,9	12060	47,8	11852	47,7	11712	47,7	11576	47,7
Moterys	13372	52,1	13173	52,2	12971	52,3	12816	52,3	12670	52,3

* – Lazdijų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro išvestinis rodiklis. Procentas nuo visų Lazdijų rajono savivaldybės gyventojų

(Šaltinis – Lietuvos Statistikos departamentas)

2010 m. didžiausią Lazdijų rajono savivaldybės gyventojų dalį sudarė 18-44 ir 45-64 metų amžiaus grupių gyventojai. Stebimas gyventojų skaičiaus mažėjimas 0-17 metų amžiaus gyventojų grupėje. Tokios pačios gyventojų skaičiaus tendencijos tose pačiose amžiaus grupėse stebimos Alytaus apskrities ir Lietuvos Respublikos mastu (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Gyventojų skaičius pagal amžiaus grupes

Lietuvos Respublika										
Amžiaus grupė	2006 m.		2007 m.		2008 m.		2009 m.		2010 m.	
	Abs. sk.	%*	Abs. sk.	%*	Abs. sk.	%*	Abs. sk.	%*	Abs. sk.	%*
0-17	718804	21,12	695510	20,55	673887	20,02	653736	19,52	636071	19,11
18-44	1347541	39,60	1337465	39,51	1328163	39,45	1320837	39,43	1308297	39,3
45-64	815127	23,95	824633	24,36	831151	24,69	839070	25,05	850270	25,54
65 ir vyresni	521812	15,33	527271	15,58	533156	15,84	536229	16,01	534401	16,05
Alytaus apskritis										
Amžiaus grupė	2006 m.		2007 m.		2008 m.		2009 m.		2010 m.	
	Abs. sk.	%**	Abs. sk.	%**	Abs. sk.	%**	Abs. sk.	%**	Abs. sk.	%**
0-17	39255	21,71	37805	21,13	36146	20,42	34577	19,74	33081	19,07
18-44	67291	37,22	66497	37,16	65763	37,15	65016	37,12	64322	37,09
45-64	43570	24,10	42939	23,99	44283	25,01	44547	25,43	45153	26,04
65 ir vyresni	29670	16,41	30714	17,16	30848	17,42	31009	17,7	29870	17,22
Lazdijų rajono savivaldybė										
Amžiaus grupė	2006 m.		2007 m.		2008 m.		2009 m.		2010 m.	
	Abs. sk.	%***	Abs. sk.	%***	Abs. sk.	%***	Abs. sk.	%***	Abs. sk.	%***
0-17	5627	21,94	5419	21,48	5184	20,88	4941	20,14	4773	19,69
18-44	8780	34,23	8694	34,45	8568	34,52	8512	34,7	8444	34,83
45-64	5447	21,24	5432	21,53	5453	21,97	5483	22,35	5577	23,00
65 ir vyresni	5794	22,59	5688	22,54	5618	22,63	5592	22,8	5452	22,49

* – Lazdijų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro išvestinis rodiklis. Procentas nuo visų Lietuvos Respublikos gyventojų.

** – Lazdijų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro išvestinis rodiklis. Procentas nuo visų Alytaus apskrities gyventojų.

*** – Lazdijų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro išvestinis rodiklis. Procentas nuo visų Lazdijų rajono savivaldybės gyventojų.

(Šaltinis – Lietuvos Statistikos departamentas)

2010 m. Lazdijų rajono savivaldybėje stebimas neženklaus darbingo amžiaus (15-64 m.) gyventojų skaičiaus mažėjimas. Darbingo amžiaus gyventojai mūsų rajono savivaldybėje 2010 m. sudarė 62,29 proc. nuo visų Lazdijų rajono savivaldybės gyventojų. Šis rodiklis neženkliai yra mažesnis už Alytaus apskrities ir Lietuvos Respublikos rodiklį (žr. 4 lentelė).

4 lentelė. Darbingo amžiaus gyventojai

Lietuvos Respublika									
2006 m.		2007 m.		2008 m.		2009 m.		2010 m.	
Abs. sk.	%*	Abs. sk.	%*	Abs. sk.	%*	Abs. sk.	%*	Abs. sk.	%*
2321079	68,20	2319485	68,52	2316203	68,80	2308705	68,92	2295339	68,95
Alytaus apskritis									
2006 m.		2007 m.		2008 m.		2009 m.		2010 m.	
Abs. sk.	%**	Abs. sk.	%**	Abs. sk.	%**	Abs. sk.	%**	Abs. sk.	%**
119636	66,18	119324	66,68	118866	67,14	117931	67,33	117144	67,55
Lazdijų rajono savivaldybė									
2006 m.		2007 m.		2008 m.		2009 m.		2010 m.	
Abs. sk.	%***	Abs. sk.	%***	Abs. sk.	%***	Abs. sk.	%***	Abs. sk.	%***
15509	60,47	15394	61,01	15258	61,47	15130	61,68	15104	62,29

* – Lazdijų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro išvestinis rodiklis. Procentas nuo visų Lietuvos Respublikos gyventojų.

** – Lazdijų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro išvestinis rodiklis. Procentas nuo visų Alytaus apskrities gyventojų.

*** – Lazdijų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro išvestinis rodiklis. Procentas nuo visų Lazdijų rajono savivaldybės gyventojų.

(Šaltinis – Lietuvos Statistikos departamentas)

Kaip ir ankstesniais, taip ir 2010 m., natūralus prieaugis 1000-čiui gyventojų Lazdijų rajono savivaldybėje išliko neigiamas. Nuo 2008 m. stebima šio rodiklio augimo tendencija, t.y. nuo -8,5 1000-čiui gyventojų 2008 m. iki -8,8 1000-čiui gyventojų 2009 m. ir -9,7 1000-čiui gyventojų 2010 m. Šis rodiklis 2010 m. 2 kartus viršijo Alytaus apskrities, beveik 5 kartus

Lietuvos Respublikos natūralaus prieaugio 1000-čiui gyventojų, rodiklį (žr. 5 lentelę).

5 lentelė. Gimusieji, mirusieji ir natūralus prieaugis

Lietuvos Respublika										
Rodiklis	2006m.		2007m.		2008m.		2009m.		2010 m.	
	Abs. sk.	1000 gyv.	Abs. sk.	1000 gyv.	Abs. sk.	1000 gyv.	Abs. sk.	1000 gyv.	Abs. sk.	1000 gyv.
Gimusieji	31265	9,2	32346	9,6	35065	10,5	36682	11	35626	10,8
Mirusieji	44813	13,2	45624	13,5	43832	13,1	42032	12,6	42120	12,6
Natūralus gyventojų prieaugis	-13548	-4	-13278	-3,9	-8767	-2,6	-5350	-1,6	-6494	-2
Alytaus apskritis										
Rodiklis	2006 m.		2007 m.		2008m.		2009m.		2010 m.	
	Abs. sk.	1000 gyv.	Abs. sk.	1000 gyv.	Abs. sk.	1000 gyv.	Abs. sk.	1000 gyv.	Abs. sk.	1000 gyv.
Gimusieji	1580	8,8	1487	8,4	1559	8,9	1690	9,7	1591	9,3
Mirusieji	2655	14,8	2614	14,7	2498	14,2	2331	13,4	2407	13,9
Natūralus gyventojų prieaugis	-1075	-6	-1127	-10	-939	-5,3	-650	-3,7	-816	-4,8
Lazdijų rajono savivaldybė										
Rodiklis	2006 m.		2007 m.		2008m.		2009m.		2010 m.	
	Abs. sk.	1000 gyv.	Abs. sk.	1000 gyv.	Abs. sk.	1000 gyv.	Abs. sk.	1000 gyv.	Abs. sk.	1000 gyv.
Gimusieji	237	9,3	220	8,8	214	8,7	253	10,4	229	9,6
Mirusieji	530	20,8	471	18,8	425	17,2	468	19,2	462	19
Natūralus gyventojų prieaugis	-293	-11,5	-251	-10,6	-211	-8,5	-215	-8,8	-233	-9,7

(Šaltinis – Lietuvos Statistikos departamentas; LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

Lazdijų rajono savivaldybėje kelinti metai nėra pagimdytų kūdikių, kuriuos pagimdžiusios motinos neturėjo 15 metų. 2010 m. daugiausiai kūdikių pagimdė 20-24, 25-29, 30-34 metų amžiaus moterys. Tačiau ir šių moterų amžiaus grupėse stebimas gimusių vaikų skaičiaus mažėjimas. Lyginant su 2009 m., ryškiausias gimusių vaikų skaičiaus mažėjimas 2010 m. buvo stebimas 20-24 metų moterų amžiaus grupėje, kur gimė 13 naujagimių mažiau. Didžiausias

		kūdikių		kūdikių		kūdikių		
Lietuvos Respublika	190	5,9	172	5	181	5	153	4,3
Alytaus apskritis	11	7,4	14	9	17	10,1	6	3,8
Lazdijų rajono savivaldybė	1	4,5	2	9,4	6	24,1	3	13,1

(Šaltinis – Lietuvos Statistikos departamentas)

2010 m. Lazdijų rajono savivaldybėje stebimas didesnis vyrų nei moterų mirtingumas 1000-čiui gyventojų. Lyginant su 2009 m. laikotarpiu, 2010 m. vyrų mirtingumo rodiklis 1000-čiui gyventojų kito labai neženkliai, sparčiau šiuo laikotarpiu augo moterų mirtingumo 1000-čiui gyventojų rodiklis (žr. 8 lentelė).

8 lentelė. Mirtingumas pagal lytį

Lazdijų rajono savivaldybė								
	2007 m.		2008 m.		2009 m.		2010 m.	
	Abs. sk.	1000 gyv.	Abs. sk.	1000 gyv.	Abs. sk.	1000 gyv.	Abs. sk.	1000 gyv.
Vyrai ir moterys	471	18,67*	425	17,12 *	468	19,08 *	462	19,05*
Vyrai	251	20,81 **	218	18,39 **	250	21,35 **	236	20,39 **
Moterys	220	16,70***	207	15,96 ***	218	17,01 ***	226	17,84***

* – Lazdijų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro išvestinis rodiklis nuo savivaldybės gyventojų skaičiaus.

** – Lazdijų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro išvestinis rodiklis nuo savivaldybės vyrų skaičiaus.

*** – Lazdijų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro išvestinis rodiklis nuo savivaldybės moterų skaičiaus.

(Šaltinis – Lietuvos Statistikos departamentas)

2010 m. Lazdijų rajono savivaldybėje didžiausias mirtingumo augimas buvo stebimas 85 ir vyresnių gyventojų amžiaus grupėje (daugiau mirė 48 šios amžiaus grupės asmenimis) ir 50-54 m.

amžiaus grupėje, kur lyginant su 2009 m., šios amžiaus grupės mirusių skaičius išaugo 6 asmenimis. Ryškiausias mirtingumo mažėjimas 2010 m. lyginant su 2009 m., buvo stebimas 80-84 m. (mirusių sumažėjo 23 asmenimis) ir 75-79 m. (mirusių sumažėjo 12 asmenų) gyventojų amžiaus grupėse. Vidutinis mirtingumo lygis stebimas 0 m. ir 50-54 m. amžiaus gyventojų grupėje. Nuo 55-59 m. amžiaus gyventojų grupės, jau stebimi didelio mirtingumo lygio kitimai (žr. 9 lentelę).

9 lentelė. Mirtingumas pagal amžiaus grupes Lazdijų rajono savivaldybėje

Amžiaus grupės	2006 m.		2007 m.		2008 m.		2009 m.		2010 m.	
	Abs. sk.	Mirtingumas 1000/gyv.	Abs. sk.	Mirtingumas 1000/gyv.	Abs. sk.	Mirtingumas 1000/gyv.	Abs. sk.	Mirtingumas 1000/gyv.	Abs. sk.	Mirtingumas 1000/gyv.
0	4	15,87	1	4,26	2	9,22	6	28,57	3	12,15
1-4	1	1,09	0	0	0	0	0	0	0	0
5-9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10-14	2	1,1	1	0,59	0	0	2	1,34	1	0,72
15-19	1	0,46	2	0,95	1	0,48	0	0	1	0,52
20-24	4	2,34	2	1,07	4	2,01	1	0,5	1	0,49
25-29	4	3,46	4	3,57	5	4,46	6	4,91	2	1,49
30-34	6	4,14	9	6,65	8	6,44	5	4,34	3	2,84
35-39	9	5,09	9	5,32	3	1,89	5	3,43	6	4,31
40-44	14	7,68	13	7,14	22	12,24	13	7,2	7	3,97
45-49	11	6,64	19	11,09	14	7,95	17	9,49	11	6,17
50-54	17	12,91	26	19,3	17	12,36	15	10,33	21	13,8
55-59	28	23,99	24	20,85	28	23,08	32	26,45	31	25,73
60-64	30	22,95	21	17,21	24	21,76	23	22,33	27	25,28
65-69	56	37,04	36	25,1	21	15,09	35	25,53	28	21,77
70-74	70	43,26	41	26,35	55	36,96	49	34,53	48	35,24
75-79	74	54,53	62	45,09	61	44,14	77	57,04	65	49,62
80-84	88	101,5	92	103,37	71	78,63	97	102,21	74	78,56
85 ir vyresni	111	252,27	109	251,73	89	196,47	85	168,99	133	240,94
Bendras	530	20,66	471	18,67	425	17,12	468	19,08	462	19,05

* – Lazdijų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro išvestinis rodiklis nuo tam tikros amžiaus grupės gyventojų skaičiaus

(Šaltinis – Lietuvos Statistikos departamentas)

II. SPECIALIOJI DALIS

GYVENTOJŲ SVEIKATOS BŪKLĖ

Nagrinėjant mirties priežasčių struktūrą Lazdijų rajono savivaldybėje 2010 m., daugiausia mirčių atvejų registruota nuo kraujotakos sistemos ligų. Lyginant su 2009 m., mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų 100000-čių gyventojų išaugo 8 mirtimis, kas sudarė 4,7 procento. Šis rodiklis 42,4 proc. viršija Alytaus apskrities ir 63,1 proc. Lietuvos Respublikos rodiklį (žr. 10 lentelę).

10 lentelė. Mirtingumas dėl kraujotakos sistemos ligų

	2007 m.		2008 m.		2009m.		2010 m.	
	Abs. sk.	100000 gyv.	Abs. sk.	100000 gyv.	Abs. sk.	100000 gyv.	Abs. sk.	100000 gyv.
Lietuvos Respublika	24307	720,1	23623	703,5	23292	697,5	23627	718,8
Alytaus apskritis	1450	814,6	1403	796,7	1290	740,2	1402	823,1
Lazdijų rajono savivaldybė	274	1094,8	247	1001	273	1119,5	281	1172,2

(Šaltinis – LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

Antrą vietą Lazdijų rajono savivaldybės gyventojų mirties priežasčių struktūroje užima mirtys nuo piktybinių navikų. 2010 m. mirtingumas nuo piktybinių navikų 100000-čių gyventojų rajono savivaldybės teritorijoje sumažėjo 0,7 proc. lyginant su 2009 m. Šis rodiklis neženkliai viršija Alytaus apskrities ir Lietuvos Respublikos rodiklį (žr. 11 lentelę).

11 lentelė. Mirtingumas dėl piktybinių navikų

	2007 m.		2008 m.		2009m.		2010 m.	
	Abs. sk.	100000 gyv.	Abs. sk.	100000 gyv.	Abs. sk.	100000 gyv.	Abs. sk.	100000 gyv.
Lietuvos Respublika	8282	245,4	8266	246,2	8130	243,5	8110	246,7
Alytaus apskritis	482	270,8	446	253,3	436	250,2	458	268,9
Lazdijų rajono savivaldybė	78	311,7	70	283,7	82	336,2	80	333,7

(Šaltinis – LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

Trečią vietą Lazdijų rajono savivaldybės gyventojų mirties priežasčių striktūroje 2010 m. užėmė mirtingumas nuo išorių priežasčių. Mirusių nuo šių priežasčių gyventojų 2010 m. lyginant su 2009 m. sumažėjo 5 asmenimis, kas sudarė 10,3 proc. ir rodiklis tapo panašus į 2007 m. lygį. Tačiau 2010 m. šis rodiklis išliko aukštesnis už Alytaus apskrities ir Lietuvos Respublikos rodiklį (žr. 12 lentelę).

12 lentelė. Mirtingumas nuo išorinių mirties priežasčių

	2007 m.		2008 m.		2009m.		2010 m.	
	Abs. sk.	100000 gyv.	Abs. sk.	100000 gyv.	Abs. sk.	100000 gyv.	Abs. sk.	100000 gyv.
Lietuvos Respublika	5246	155,4	4785	142,5	4168	124,8	4045	123,12
Alytaus apskritis	250	140,5	276	156,7	223	128	225	132,1
Lazdijų rajono savivaldybė	38	151,8	42	170,2	42	172,2	37	154,4

(Šaltinis – LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

2010 m. Lazdijų rajono savivaldybėje transporto įvykiuose žuvo 2 asmenys. Lyginant su 2009 m., mirtingumas transporto įvykiuose rajono savivaldybės teritorijoje sumažėjo 74,7 proc. (žr. 13 lentelę).

13 lentelė. Mirtingumas transporto įvykiuose

	2007 m.		2008 m.		2009m.		2010m.	
	Abs. sk.	100000 gyv.	Abs. sk.	100000 gyv.	Abs. sk.	100000 gyv.	Abs. sk.	100000 gyv.
Lietuvos Respublika	877	26	600	17,9	457	13,7	372	11,3
Alytaus apskritis	37	20,8	33	18,7	31	17,8	225	132,1
Lazdijų rajono savivaldybė	11	44	6	24,3	8	32,8	2	8,3

(Šaltinis – LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

2010 m. stebimas rajono savivaldybės suaugusiųjų (nuo 18 metų) sergamumo, naujai užregistruotų susirgimų 1000-čiui suaugusių, skaičiaus augimas lyginant su 2009 m. Šio rodiklio augimas šiuo laikotarpiu sudarė 6,6 proc. 2010 m. šis rodiklis 11 proc. buvo aukštesnis už Alytaus apskrities ir 6,6 proc. už Lietuvos Respublikos rodiklį (žr. 14 lentelę)

14 lentelė. Suaugusiųjų (nuo 18 metų) sergamumas

	2007m.		2008m.		2009m.		2010 m.	
	Naujai užregistruota susirgimų	1000-čiui suaug.	Naujai užregistruota susirgimų	1000-čiui suaug.	Naujai užregistruota susirgimų	1000-čiui suaug.	Naujai užregistruota susirgimų	1000-čiui suaug.
Lietuvos Respublika	2564279	952,9	2507163	930,5	2476393	919	2375353	891,84
Alytaus apskritis	112607	798,5	112971	802,7	109421	779	103822	751,05
Lazdijų rajono savivaldybė	12125	614,7	16246	828,3	15261	781,4	16080	833,25

Naujai užregistruoti susirgimai – susirgimai, užregistruoti ambulatorinę pagalbą teikiančiose įstaigose, SVEIDROS duomenys

(Šaltinis – LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

Nuo 2008 m. Lazdijų rajono savivaldybėje stebimas bendras suaugusiųjų (nuo 18 metų) sergamumo 1000-čiui suaugusių, skaičiaus mažėjimas, kai Alytaus apskrityje ir Lietuvoje šis rodiklis turi augimo tendenciją. 2010 m. bendras suaugusiųjų (nuo 18 metų) sergamumo 1000-čiui suaugusių rodiklis rajono savivaldybėje sumažėjo 27,2 proc. ir 21,2 proc. buvo žemesnis už Alytaus apskrities ir 31,1 proc. Lietuvos rodiklį lyginant su 2009 m. (žr. 15 lentelę).

15 lentelė. Suaugusiųjų (nuo 18 metų) bendrasis sergamumas

	2007m.		2008m.		2009m.		2010 m.	
	Iš viso užregistruota susirgimų	1000-čiui suaug.	Iš viso užregistruota susirgimų	1000-čiui suaug.	Iš viso užregistruota susirgimų	1000-čiui suaug.	Iš viso užregistruota susirgimų	1000-čiui suaug.
Lietuvos Respublika	4807313	1786,5	4889925	1814,9	4950440	1837,2	4984187	1871,34
Alytaus	211084	1496,8	224975	1598,6	223847	1593,7	226265	1636,81

apskritis								
Lazdijų rajono savivaldybė	23008	1166,4	35561	1813,1	34595	1771,4	32017	1290,02

Iš viso užregistruota susirgimų – susirgimai, užregistruoti ambulatorinę pagalbą teikiančiose įstaigose, SVEIDROS duomenimis

(Šaltinis – LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

2010 m. toliau stebimas bendrojo sergamumo endokrininės sistemos ligomis augimas 1000-čiui gyventojų. Šis rodiklis nuo 92,8/1000-čiui gyventojų 2009 m. išaugo iki 109,2/1000-čiui gyventojų, kad sudarė 17,7 proc. Šis rodiklis 34,8 proc. viršijo Alytaus apskrities ir 12,7 proc. Lietuvos Respublikos rodiklį (žr. 16 lentelę).

16 lentelė. Bendrasis sergamumas endokrininės sistemos ligomis

	2008 m.		2009 m.		2010 m.	
	Abs. sk.	1000-čiui gyv.	Abs. sk.	1000-čiui gyv.	Abs. sk.	1000-čiui gyv.
Lietuvos Respublika	272414	81,1	291650	87,3	318421	96,9
Alytaus apskritis	10736	61,0	11989	68,8	13979	81
Lazdijų rajono savivaldybė	1813	73,5	2262	92,8	2617	109,2

(Šaltinis – LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

Lazdijų rajono savivaldybėje 2010 m. stebimas sergamumo cukriniu diabetu augimas: t. y. nuo 2,3/1000-čiui gyventojų 2009 m. išaugo iki 2,6/1000-čiui gyventojų 2010 m. (žr. 17 lentelę).

17 lentelė. Sergamumas cukriniu diabetu

	2008 m.		2009 m.		2010 m.	
	Abs. sk.	1000-čiui gyv.	Abs. sk.	1000-čiui gyv.	Abs. sk.	1000-čiui gyv.
Lietuvos Respublika	9596	2,9	9253	2,8	8780	2,7
Alytaus apskritis	348	2,0	356	2,0	405	2,4
Lazdijų rajono savivaldybė	38	1,5	56	2,3	63	2,6

(Šaltinis – LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

2010 m. rajono savivaldybės teritorijoje sparčiai didėjo bendrasis sergamumas nervų

sistemos ligomis, kuris nuo 128,2/1000-čiui gyventojų 2009 m. išaugo iki 142,9/1000-čiui gyventojų 2010 m. Šis augimas sudarė 11,7 proc. 2010 m. šis rodiklis 80,2 proc. buvo aukštesnis nei Alytaus apskrities ir 67,7 proc. Lietuvos Respublikos rodiklis (žr. 18 lentelę).

18 lentelė. Bendrasis sergamumas nervų sistemos ligomis

	2008 m.		2009 m.		2010 m.	
	Abs. sk.	1000-čiui gyv.	Abs. sk.	1000-čiui gyv.	Abs. sk.	1000-čiui gyv.
Lietuvos Respublika	277224	82,6	274105	82,1	279943	85,2
Alytaus apskritis	14475	82,2	13349	76,6	13504	79,3
Lazdijų rajono savivaldybė	3558	144,2	3127	128,2	3426	142,9

(Šaltinis – LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

Toliau didėja asmenų, sergančių nervų sistemos ligomis skaičius, 1000-čiui gyventojų. Šis rodiklis 2009 m. siekė 110,6/1000-čiui gyventojų, o 2010 m. sudarė 121,3/1000-čiui gyventojų. 2010 m. šis rodiklis 57,7 proc. buvo aukštesnis už Alytaus apskrities ir 53,5 proc. Lietuvos Respublikos rodiklį (žr. 19 lentelę).

19 lentelė. Asmenys sergantys nervų sistemos ligomis

	2008 m.		2009 m.		2010 m.	
	Abs. sk.	1000-čiui gyv.	Abs. sk.	1000-čiui gyv.	Abs. sk.	1000-čiui gyv.
Lietuvos Respublika	260526	77,6	256688	76,9	259547	79
Alytaus apskritis	14300	81,2	13261	76,1	13096	76,9
Lazdijų rajono savivaldybė	3007	121,9	2698	110,6	2907	121,3

(Šaltinis – LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

Sparčiai Lazdijų rajono savivaldybės teritorijoje 2010 m. augo bendrasis sergamumas kraujotakos sistemos ligomis, t. y. nuo 331,7/1000-čiui gyventojų 2009 m. iki 370,6/1000-čiui gyventojų 2010 m. Rajono savivaldybės rodiklis 11,7 proc. lenkia Alytaus apskrities ir 26,6 proc. Lietuvos Respublikos rodiklį (žr. 20 lentelę).

20 lentelė. Bendrasis sergamumas kraujotakos sistemos ligomis

	2008 m.	2009 m.	2010 m.
--	---------	---------	---------

	Abs. sk.	1000-čiui gyv.	Abs. sk.	1000-čiui gyv.	Abs. sk.	1000-čiui gyv.
Lietuvos Respublika	889812	265,0	918471	275,0	962192	292,7
Alytaus apskritis	44239	251,2	44202	253,6	48038	282
Lazdijų rajono savivaldybė	8971	363,6	8088	331,7	8884	370,6

(Šaltinis – LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

2010 m. 12 proc. išaugo rajono savivaldybės gyventojų bendrasis sergamumas kvėpavimo sistemos ligomis, t.y. nuo 276,3/1000-čiui gyventojų 2009 m. iki 309,3/1000-čiui gyventojų 2010 m., kas sudarė 11,9 proc. Tačiau šis sveikatos rodiklis yra 13,8 proc. mažesnis už Alytaus apskrities ir 16,6 proc. Lietuvos Respublikos rodiklį (žr. 21 lentelę).

21 lentelė. Bendrasis sergamumas kvėpavimo sistemos ligomis

	2008 m.		2009 m.		2010 m.	
	Abs. sk.	1000-čiui gyv.	Abs. sk.	1000-čiui gyv.	Abs. sk.	1000-čiui gyv.
Lietuvos Respublika	1280312	381,3	1368199	409,7	1219031	370,9
Alytaus apskritis	62403	354,4	68006	390,2	61128	358,9
Lazdijų rajono savivaldybė	6714	272,1	6737	276,3	7414	309,3

(Šaltinis – LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

Bendrasis sergamumas jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligomis 1000 gyv. rodiklis rajono savivaldybėje 2010 m. siekė 152,7/1000-čiui gyventojų, kai 2009 m. 168,6/1000-čiui gyventojų. Šis mažėjimas sudarė 9,4 proc. Šis rodiklis 22,3 proc. aukštesnis už Alytaus apskrities ir 4,4 proc. Lietuvos Respublikos rodiklį (žr. 22 lentelę).

22 lentelė. Bendrasis sergamumas jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligomis

	2008 m.		2009 m.		2010 m.	
	Abs. sk.	1000-čiui gyv.	Abs. sk.	1000-čiui gyv.	Abs. sk.	1000-čiui gyv.
Lietuvos Respublika	618082	184,1	596391	178,6	588021	178,9

Alytaus apskritis	27426	155,7	25463	146,1	26019	152,7
Lazdijų rajono savivaldybė	5112	207,2	4111	168,6	4478	186,8

(Šaltinis – LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

2010 m. stebimas traumų, apsinuodijimų ir kt. išorinių priežasčių padarinių atvejų 1000-čiui gyventojų Lazdijų rajono savivaldybėje, augimas. Lazdijų rajono savivaldybėje šis rodiklis nuo 86,7 atvejo 1000-čiui gyventojų 2009 m. išaugo iki 92,3 atvejo 1000-čiui gyventojų 2010 m. Šio rodiklio augimas 2010 m. sudarė 6,5 proc. ir 34,7 proc. viršijo Alytaus apskrities ir 6,2 proc. Lietuvos Respublikos rodiklį (žr. 23 lentelę).

23 lentelė. Traumos, apsinuodijimai ir kt. išorinių priežasčių padariniai (sergamumas)

	2008 m.		2009 m.		2010 m.	
	Abs. sk.	1000-čiui gyv.	Abs. sk.	1000-čiui gyv.	Abs. sk.	1000-čiui gyv.
Lietuvos Respublika	315254	93,9	292137	87,5	285675	86,9
Alytaus apskritis	13184	74,9	11841	67,9	11667	68,5
Lazdijų rajono savivaldybė	2460	99,7	2116	86,7	2213	92,3

(Šaltinis - LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

2010 m. galvos sužalojimo atvejų 1000-čiui gyventojų Lazdijų rajono savivaldybėje lyginant su 2009 m. sumažėjo 11,3 proc., tačiau šis rodiklis 26,9 proc. buvo aukštesnis už Alytaus apskrities ir 0,8 proc. Lietuvos Respublikos rodiklį (žr. 24 lentelę).

24 lentelė. Galvos sužalojimai (sergamumas)

	2008 m.		2009 m.		2010 m.	
	Abs. sk.	1000-čiui gyv.	Abs. sk.	1000-čiui gyv.	Abs. sk.	1000-čiui gyv.
Lietuvos Respublika	44823	13,3	400065	12	39000	11,9
Alytaus apskritis	1928	10,9	1618	9,3	1582	9,3
Lazdijų rajono savivaldybė	502	20,3	325	13,3	284	11,8

(Šaltinis – LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

Kojų lūžimai Lazdijų rajono savivaldybėje 2010 m. sudarė 4,5 atvejo 1000-čiui gyventojų ir

išliko tokiaame pat lygmenyje kaip ir 2009 m. 2010 m. šis rajono savivaldybės gyventojų sveikatos rodiklis 32,4 proc. buvo aukštesnis už Alytaus apskrities ir 19,6 proc. mažesnis už Lietuvos Respublikos rodiklį (žr. 25 lentelę).

25 lentelė. Kojų lūžimai (sergamumas)

	2008 m.		2009 m.		2010 m.	
	Abs. sk.	1000-čiui gyv.	Abs. sk.	1000-čiui gyv.	Abs. sk.	1000-čiui gyv.
Lietuvos Respublika	19281	5,7	18827	5,6	18288	5,6
Alytaus apskritis	576	3,3	574	3,3	586	3,4
Lazdijų rajono savivaldybė	89	3,6	110	4,5	108	4,5

(Šaltinis – LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

Šlaunikaulio lūžimai Lazdijų rajono savivaldybėje 2010 m. atitiko 2009 m. lygį ir sudarė 0,6 lūžimų 1000-čiui gyventojų. Sergamumo šlaunikaulio lūžimais rodiklis 1000-čiui gyventojų 2010 m. liko 2009 m. lygyje Alytaus apskrityje ir Lietuvos Respublikoje (žr. 26 lentelę).

26 lentelė. Šlaunikaulio lūžimai (sergamumas)

	2008 m.		2009 m.		2010 m.	
	Abs. sk.	1000-čiui gyv.	Abs. sk.	1000-čiui gyv.	Abs. sk.	1000-čiui gyv.
Lietuvos Respublika	1591	0,5	1723	0,5	1628	0,5
Alytaus apskritis	50	0,3	62	0,4	60	0,4
Lazdijų rajono savivaldybė	5	0,2	15	0,6	15	0,6

(Šaltinis – LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

Lazdijų rajono savivaldybėje 2010 m. buvo stebimas sergamumo terminiais ir cheminiais nudegimais 1000-čiui gyventojų, mažėjimas, t.y. 2009 m. tai sudarė 7,2 atvejo, o 2010 m. - 5,4 atvejo 1000-čiui gyventojų. Šis rodiklis 2,8 karto viršijo Alytaus apskrities ir 3 kartus Lietuvos Respublikos rodiklį (žr. 27 lentelę).

27 lentelė. Terminiai ir cheminiai nudegimai (sergamumas)

	2008 m.		2009 m.		2010 m.	
	Abs. sk.	1000-čiui gyv.	Abs. sk.	1000-čiui gyv.	Abs. sk.	1000-čiui gyv.

Lietuvos Respublika	6421	1,9	5694	1,7	5886	1,8
Alytaus apskritis	285	1,6	358	2,1	321	1,9
Lazdijų rajono savivaldybė	66	2,7	175	7,2	130	5,4

(Šaltinis – LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

2010 m. Lazdijų rajono savivaldybėje apmokėtų laikino nedarbingumo dienų skaičius 1-am apdraustajam buvo didesnis už Alytaus apskrities ir Lietuvos Respublikos rodiklį (žr. 28 lentelę).

28 lentelė. Apmokėtų laikino nedarbingumo dienų skaičius 1-am apdraustajam

	Apmokėtų laikino nedarbingumo dienų skaičius 1-am apdraustajam			
	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.
Lietuvos Respublika	7,03	7,34	7,16	5,43
Alytaus apskritis	8,53	8,81	8,88	6,97
Lazdijų rajono savivaldybė	8,68	8,54	9,21	7,25

(Šaltinis – LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

GYVENSENA

Lazdijų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2009-2011 m. programoje 2010 m. buvo numatyta atlikti rajono moksleivių gyvensenos tyrimą, o jo rezultatus pateikti 2011 m.

2010 m. mūsų rajono 11, 13 ir 15 metų amžiaus mokiniai dalyvavo Tarptautinėje mokyklinio amžiaus vaikų gyvensenos ir sveikatos apklausoje (Health Behaviour in School-aged Children – HBSC). Pasaulio Sveikatos Organizacijos koordinuojamas tyrimas “Mokyklinio amžiaus vaikų sveikata ir gyvensena” (HBSC) Lietuvoje atliktas jau penkis kartus: 1994, 1998, 2002, 2006 ir 2010 m. Kiekviename iš jų apklaustos šalies mastu reprezentatyvios 11, 13 ir 15 metų amžiaus mokinių imtys. Tyrimas vykdytas vadovaujantis tarptautiniu protokolu, mokinių apklausai naudota standartizuota anketa. Tyrimą vykdė Kauno medicinos universiteto

Biomedicininų tyrimų instituto Socialinės pediatrijos laboratorija kartu su rajonų ir/ar miestų visuomenės sveikatos biurais.

PSO subjektyvų sveikatos vertinimą laiko svarbiu gyventojų sveikatos rodikliu. Manoma, kad paauglių sveikatos vertinimas, pagrįstas subjektyviu savo sveikatos vertinimu, yra gana tikslus ir tinka prognozuoti sveikatą suaugus. Šio tyrimo metu nustatyta, kad „gerai“ savo sveikatą daugiau vertina berniukai nei mergaitės (29 lent.).

29 lentelė. Sveikatos apibūdinimas pagal lytį (Šaltinis – HBSC 2010 m. tyrimas Lazdijų rajono savivaldybėje)

Lytis	Sveikatos apibūdinimas	
	Gera	Bloga
Berniukai	211	45
	82,4%	17,6%
Mergaitės	201	61
	76,7%	23,3%
Viso	412	106
	79,5%	20,5%

Labiausiai patenkintų gyvenimu, „laimingų“, kaip ir „nelaimingų“, buvo 15 metų amžiaus moksleivių grupėje (30 lent.).

30 lentelė. 11, 13 ir 15 metų amžiaus moksleivių pasitenkinimas gyvenimu (Šaltinis – HBSC 2010 m. tyrimas Lazdijų rajono savivaldybėje)

Klasė	Pasitenkinimas gyvenimu	
	Nelaimingi	Laimingi
Penkta	8	145
	1,6%	28,2%
Septinta	12	149
	2,3%	29,0%
Devinta	23	177
	4,5%	34,4%
Viso	43	471

	8,4%	91,6%
--	------	-------

Apklausoje metu buvo siekiama išsiaiškinti žalingų įpročių paplitimą tarp 11, 13 ir 15 metų amžiaus moksleivių. Tyrimo metu gauti atsakymai parodė, kad rūko 8,5 proc. berniukų ir 4,9 proc. apklausoje dalyvavusių mergaičių (31 lent.).

31 lentelė. Moksleivių rūkymo įpročiai pagal lytį (Šaltinis – HBSC 2010 m. tyrimas Lazdijų rajono savivaldybėje)

Lytis	Rūkymo įpročiai	
	Rūko	Nerūko
Berniukai	44	209
	8,5%	40,6%
Mergaitės	25	237
	4,9%	46,0%
Viso	69	446
	13,4%	86,6%

Rūkančių moksleivių skaičius auga. Apklausoje rezultatai parodė, kad 11 metų amžiaus rūkantys apklausoje dalyvavę moksleiviai sudarė 0,2 proc., 13 metų amžiaus – 1,6 proc., o 15 metų amžiaus – 11,7 proc. (32 lent.).

32 lentelė. 11, 13 ir 15 metų amžiaus moksleivių rūkymo įpročiai (Šaltinis – HBSC 2010 m. tyrimas Lazdijų rajono savivaldybėje)

Klasė	Rūkymo įpročiai	
	Rūko	Nerūko
Penkta	1	151
	,2%	29,3%
Septinta	8	154
	1,6%	29,9%
Devinta	60	141
	11,7%	27,4%
Viso	69	446
	13,4%	86,6%

Apklausoje metu buvo siekiama išsiaiškinti moksleivių alkoholio vartojimo įpročius. Tyrimo metu nustatyta, kad net 5,2 proc. 11 metų amžiaus moksleivių jau buvo apsvaigę nuo alkoholio (33 lent.).

33 lentelė. 11, 13 ir 15 metų amžiaus moksleivių alkoholio vartojimo įpročiai (Šaltinis – HBSC 2010 m. tyrimas Lazdijų rajono savivaldybėje)

Klasė	Moksleivių alkoholio vartojimo įpročiai	
	Buvo apsvaigę	Nebuvo apsvaigę
Penkta	27	125
	5,2%	24,3%
Septinta	64	98
	12,4%	19,0%
Devinta	137	64
	26,6%	12,4%
Viso	228	287
	44,3%	55,7%

Tyrimas atskleidė, kad nemaža dalis mokinių mokyklose susiduria su patyčiomis. Patyčias patyrė 57,6 proc. visų apklausoje dalyvavusių moksleivių. Dažniausiai patyčias patyrė 15 metų amžiaus moksleiviai (34 lent.).

34 lentelė. 11, 13 ir 15 metų amžiaus moksleiviai patiriantys patyčias (Šaltinis – HBSC 2010 m. tyrimas Lazdijų rajono savivaldybėje)

Klasė	Moksleivių santykis su patyčiomis	
	Patyrė patyčias	Nepatyrė patyčių
Penkta	72	81
	14,0%	15,8%
Septinta	109	51
	21,2%	9,9%
Devinta	115	86
	22,4%	16,7%
Viso	296	218
	57,6%	42,4%

FIZINĖ APLINKA

Lazdijų rajono savivaldybėje yra 3 maudyklos, kurių vandens kokybė nuolat stebima ir kontroliuojama (žr. 35 lentelę).

35 lentelė. Stebimų ir nuolat kontroliuojamų maudyklų dalis

	2009m.	2010 m.
Lazdijų rajono savivaldybė	3	3

(Šaltinis – Higienos institutas)

Lazdijų rajono savivaldybėje vykdoma maudyklų vandens kokybės stebėseną. 2010 m. rastas 1 mikrobiologinių parametrų normų pažeidimo atvejis ir neatitikimas Lietuvos higienos normos HN 92:2007 reikalavimams iš maudymosi vietose paimtų mėginių (žr. 36 lentelę).

36 lentelė. 2010 m. maudyklų mėginių tyrimo rezultatai

Maudymosi vietos pavadinimas	Bandinio ėmimo data	Mikrobiologiniai parametrai
Dusios ežeras	2010-06-03	atitiko*
	2010-06-10	atitiko*
	2010-06-22	atitiko*
	2010-07-08	atitiko*
	2010-07-20	atitiko*
	2010-08-12	atitiko*
	2010-08-24	atitiko*
	2010-09-03	atitiko*
Metelio ežeras	2010-06-03	atitiko*
	2010-06-10	atitiko*
	2010-06-22	atitiko*
	2010-07-08	atitiko*
	2010-07-20	neatitiko*
	2010-08-12	atitiko*
	2010-08-24	atitiko*
Ančios ežeras	2010-09-03	atitiko*
	2010-06-03	atitiko*
	2010-06-10	atitiko*
	2010-06-22	atitiko*
	2010-07-08	atitiko*
	2010-07-20	atitiko*
	2010-08-03	atitiko*
	2010-08-24	atitiko*
2010-09-03	atitiko*	

*- maudydami vietų vandens kokybės rezultatų atitikimas Lietuvos higienos normos HN 92:2007 „Paplūdimiai ir jų maudyklų vandens kokybė“ reikalavimams
(Šaltinis – Higienos institutas)

SVEIKATOS PRIEŽIŪROS SISTEMA

2010 m. Lazdijų rajono savivaldybėje gydytojų skaičius padidėjo 5 praktikuojančiais gydytojais, kas padidino 10000-čių gyventojų tenkančių gydytojų skaičių iki 19. Lyginant su 2009 m., šis rodiklis rajono savivaldybėje padidėjo 15,2 proc. Tačiau šis rodiklis 21,2 proc. lieka žemesnis už Alytaus apskrities ir 49,6 proc. Lietuvos Respublikos rodiklį (žr. 37 lentelę).

37 lentelė. Praktikuojančių gydytojų skaičius

	2008m.		2009m.		2010 m.	
	Abs. sk.	10000-čių gyventojų tenka gydytojų	Abs. sk.	10000-čių gyventojų tenka gydytojų	Abs. sk.	10000-čių gyventojų tenka gydytojų
Lietuvos Respublika	12413	37,1	12191	36,6	12226	37,7
Alytaus apskritis	408	23,3	392	22,6	403	24,1
Lazdijų rajono savivaldybė	42	17,1	40	16,5	45	19

(Šaltinis – LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

Lazdijų rajono savivaldybėje 2010 m. dirbo 17 aktyvių odontologų. Lyginant su 2009 m., šios srities specialistų rajone padidėjo 3 specialistais, kas sudarė 24,1 procento, taip pat padidėjo 10000-čių gyventojų tenkančių odontologų skaičius iki 7,2 odontologo. 2010 m. 10000-čių gyventojų tenkančių odontologų skaičius rajono savivaldybėje tapo artimas Lietuvos Respublikos rodikliui, kuris buvo 7,8 odontologo 10000-čių gyventojų ir 30,9 proc. buvo aukštesnis už Alytaus apskrities rodiklį, kur 10000-čių gyventojų teko 5,5 odontologo (žr. 38 lentelę).

38 lentelė. Aktyvių odontologų skaičius

	2008 m.		2009 m.		2010 m.	
	Abs. sk.	10000-čių	Abs. sk.	10000-čių	Abs. sk.	10000-čių gyventojų

		gyventojų tenka odontologų		gyventojų tenka odontologų		tenka odontologų
Lietuvos Respublika	2287	6,8	2408	7,2	2529	7,8
Alytaus apskritis	93	5,3	92	5,3	92	5,5
Lazdijų rajono savivaldybė	16	6,5	14	5,8	17	7,2

(Šaltinis – LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

Apsilankymų pas odontologą skaičius 1-am gyventojui 2010 m. Lazdijų rajono savivaldybėje buvo artimas Alytaus apskrities ir Lietuvos Respublikos rodikliui (žr. 39 lentelę).

39 lentelė. Apsilankymų pas odontologą skaičius

	2008 m.		2009 m.		2010 m.	
	Abs. sk.	Apsilankymų skaičius 1-am gyventojui	Abs. sk.	Apsilankymų skaičius 1-am gyventojui	Abs. sk.	Apsilankymų skaičius 1-am gyventojui
Lietuvos Respublika	3082017	0,92	3129525	0,94	3288863	1
Alytaus apskritis	174192	0,99	167309	0,96	161698	0,95
Lazdijų rajono savivaldybė	26895	1,09	23849	0,98	23749	0,99

(Šaltinis – LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

2010 m. Lazdijų rajono savivaldybėje 5,4 proc. sumažėjo specialistų su aukštuoju ir aukštesnioju medicinos išsilavinimu (ne gydytojų) skaičius 10000-čių gyventojų. Specialistų su aukštuoju ir aukštesnioju medicinos išsilavinimu (ne gydytojų) skaičiaus mažėjimo tendencijos stebimos Alytaus apskrities ir Lietuvos Respublikos mastu, tačiau Lazdijų rajono savivaldybėje šis rodiklis 4,3 proc. buvo žemesnis už Alytaus apskrities ir 22,5 proc. už Lietuvos Respublikos rodiklį 10000-čių gyventojų (žr. 40 lentelę).

40 lentelė. Specialistų su aukštuoju ir aukštesnioju medicinos išsilavinimu (ne gydytojų) skaičius

	2008 m.		2009 m.		2010 m.	
	Abs. sk.	10000-čių	Abs. sk.	10000-čių	Abs. sk.	10000-čių

		gyventojų		gyventojų		gyventojų
Lietuvos Respublika	32093	95,8	31567	94,8	30903	95,2
Alytaus apskritis	1374	78,5	1354	78,1	1290	77,1
Lazdijų rajono savivaldybė	182	74,2	189	78,0	175	73,8

(Šaltinis – LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

Lazdijų rajono savivaldybėje bendras lovų skaičius stacionare 2010 m. buvo 137 lovos, o 10000-čių gyventojų teko 57,81 lovos. Šis lovų skaičius nekito nuo 2008 m. Pagal 10000-čių gyventojų tenkantį bendrą lovų skaičių stacionare, Lazdijų rajono savivaldybės rodiklis 7,4 proc. 2010 m. buvo žemesnis už Alytaus apskrities ir 30 proc. Lietuvos Respublikos rodiklį (žr. 41 lentelę).

41 lentelė. Bendras lovų skaičius stacionare

	2008 m.		2009 m.		2010 m.	
	Abs. sk.	10000-čių gyventojų	Abs. sk.	10000-čių gyventojų	Abs. sk.	10000-čių gyventojų
Lietuvos Respublika	27358	81,67	27115	81,57	26804	82,61
Alytaus apskritis	1076	61,43	1066	61,47	1044	62,42
Lazdijų rajono savivaldybė	137	55,85	137	56,50	137 (137*)	57,81

* - VšĮ „Lazdijų ligoninė“ 2011 m. kovo mėn. informacija

(Šaltinis – LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

Suteiktų stacionariųjų paslaugų skaičius 2010 m. Lazdijų rajono savivaldybėje sudarė 253,5 1000-čiui gyventojų, kas yra 2,3 proc. mažiau lyginant su 2009 m. Šis rodiklis 7,7 proc. viršijo Alytaus apskrities ir 3,4 proc. Lietuvos rodiklį (žr. 42 lentelę).

42 lentelė. Suteiktų stacionariųjų paslaugų skaičius

	2008 m.		2009 m.		2010 m.	
	Abs. sk.	1000-čiui gyventojų	Abs. sk.	1000-čiui gyventojų	Abs. sk.	1000-čiui gyventojų
Lietuvos Respublika	803979	239,4	811398	243	805994	245,2

Alytaus apskritis	41505	235,7	41089	235,7	40077	235,3
Lazdijų rajono savivaldybė	6497	263,3	6332	259,6	6076 (3348*)	253,5 (138,1*)

* - VŠĮ „Lazdijų ligoninė“ 2011 m. kovo mėn. informacija

(Šaltinis – LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

2010 m. Lazdijų rajono savivaldybėje gyventojai į greitosios pagalbos medikus kreipėsi 5592 kartus, kas sudarė 233,3 paslaugos 1000-čiui Lazdijų rajono savivaldybės gyventojų. Greitosios pagalbos medikų suteiktų paslaugų rajono savivaldybės gyventojams skaičius 2010 m. lyginant su 2009 m. sumažėjo 6,5 proc. Lazdijų rajono savivaldybėje greitosios pagalbos paslaugų apimtys 2010 m. lyginant su 2009 m., 28,8 proc. viršijo Alytaus apskrities ir 22,7 proc. Lietuvos Respublikos rodiklį (žr. 43 lentelę).

43 lentelė. Suteiktos greitosios medicinos pagalbos paslaugos

	2008 m.		2009 m.		2010 m.	
	Abs. sk.	1000-čiui gyventojų	Abs. sk.	1000-čiui gyventojų	Abs. sk.	1000-čiui gyventojų
Lietuvos Respublika	641398	191	609829	182,6	625224	190,2
Alytaus apskritis	34690	197,0	30442	174,7	30843	181,1
Lazdijų rajono savivaldybė	6747	273,4	6084	249,5	5592	233,3

(Šaltinis – LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

2010 m. Lazdijų rajono savivaldybėje daugiausia greitosios medicinos pagalbos suteiktų paslaugų sudarė paslaugos, suteiktos ūmių susirgimų ir būklių atvejais, nors lyginant su 2009 m., šių paslaugų suteikimas sumažėjo 3,5 proc. Antroje vietoje pagal greitosios medicinos pagalbos suteiktas paslaugas yra paslaugos suteiktos nelaimingų atsitikimų metu. Lyginant su 2009 m., tokių paslaugų kiekis išaugo 7,5 proc. Alytaus apskrities ir Lietuvos Respublikos mastu greitosios medicinos pagalbos suteiktų paslaugų struktūra tokia pati kaip ir Lazdijų rajono savivaldybėje (44 lentelė).

44 lentelė. Greitosios medicinos pagalbos suteiktos pagalbos struktūra

Lietuvos Respublika

Metai	Viso suteikta paslaugų	Nelaimingi atsitikimai (%)	Ūmūs susirgimai ir būklės (%)	Nėštumo, pogimdyminio laikotarpio patologija (%)	Gimdyvių ir ligonių pervežimai (%)
2008 m.	641398	13,5	75,2	0,4	10,9
2009 m.	609829	13,6	75,2	0,4	10,7
2010 m.	625224	13,3	74,9	0,4	11,4
Alytaus apskritis					
Metai	Viso suteikta paslaugų (%)	Nelaimingi atsitikimai (%)	Ūmūs susirgimai ir būklės (%)	Nėštumo, pogimdyminio laikotarpio patologija (%)	Gimdyvių ir ligonių pervežimai (%)
2008 m.	34690	11	76,7	0,2	12,1
2009 m.	30442	10,8	78,2	0,1	10,9
2010 m.	30843	11,6	76,7	0,2	11,6
Lazdijų rajono savivaldybė					
Metai	Viso suteikta paslaugų (%)	Nelaimingi atsitikimai (%)	Ūmūs susirgimai ir būklės (%)	Nėštumo, pogimdyminio laikotarpio patologija (%)	Gimdyvių ir ligonių pervežimai (%)
2008 m.	6747	10,1	83,1	0,2	6,7
2009 m.	6084	10,7	83,5	0,1	5,7
2010 m.	5592	11,5	80,6	-	7,9

(Šaltinis – LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

VAIKŲ PROFILAKTINĖ SVEIKATOS PRIEŽIŪRA

Pagal LR sveikatos apsaugos ministro 2007 m. gruodžio 22 d. įsakymą Nr. V-1066 rekomenduojami skiepai vaikams yra atliekami nemokamai (valstybės lėšomis). Vaikai skiepijami nuo: tuberkuliozės, hepatito B, difterijos, kokliušo, stabligės, poliomielito, EIB – vakcina nuo Haemophilus influenzae B tipo infekcijos, parotito, raudonukės bei tymų. Suaugusieji nemokamai

skiepijami nuo stabligės ir pasiutligės (sergančio arba įtariamo, kad serga, gyvūno įkandimo atveju). 2010 m. komercinėmis vakcinomis pasiskiepinę gyventojai sudarė: pasiskiepiję erkinio encefalito vakcina - 0,77 proc.; rotavirusinio enterito vakcina – 0,1 proc.; žmogaus papilomos viruso vakcina – 0,08 proc.; vėjaraupių vakcina – 0,004 proc.

Pagal Alytaus visuomenės sveikatos centro Lazdijų skyriaus duomenis, kūdikių ir vaikų, paskiepytų pagal skiepijimo kalendorių dalis, 2010 m. sudarė 94,7 proc. Vaikų skiepijimo apimtys Lazdijų rajono savivaldybėje 2010 m. pateikiamos 45 lentelėje.

45 lentelė. Vaikų skiepijimo apimtys 2010 m.

Vakcinacijos rūšis	Vaikų skaičius amžiaus grupėje/paskiepytų vaikų skaičius	Imunizacijos apimtys (proc.)
BCG (naujagimiai) 0 metų	133/132	99,48
HB1 (naujagimiai)	133/132	99,48
HB3 (1 metų amžiaus)	179/171	95,53
HB3 (13 metų amžiaus)	233/189	81,11
DTP1 (1 metų amžiaus)	179/177	98,88
DTP3 (1 metų amžiaus)	179/170	94,97
DTP4 (2 metų amžiaus)	169/153	90,53
DT5 (7 metų amžiaus)	173/168	97,1
Td6 (16 metų amžiaus)	313/255	81,46
IPV2 (1 metų amžiaus)	179/175	97,76
IPV3 (2 metų amžiaus)	169/167	98,81
HiB3 (1 metų amžiaus)	179/170	94,97
HiB4 (2 metų amžiaus)	169/153	90,53
MMR1(2 metų amžiaus)	169/165	97,63
MMR2 (7 metų amžiaus)	173/169	97,68
MMR2 (13 metų amžiaus)	233/231	99,14

Sutrumpinimai: HB – hepatito B vakcina, DTaP – kokliušo (neląstelinio), difterijos, stabligės vakcina, Hib – B tipo Haemophilus influenzae infekcijos vakcina, IPV – inaktyvuota poliomieliųito vakcina, MMR – tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina.

(Šaltinis – Alytaus visuomenės sveikatos centro Lazdijų skyriaus 2011 m. kovo mėn. informacija)

2010 m. padidėjo profilaktiškai patikrintų moksleivių dalis, kuri sudarė 98,7 proc. lyginant su 2009 m. tokių moksleivių skaičius išaugo 0,3 proc. Profilaktinių patikrinimų metu moksleiviams daugiausia nustatyta regos sutrikimų ir kalbos defektų (žr. 46 lentelė).

46 lentelė. Moksleivių profilaktinio patikrinimo rezultatai

Profilaktiškai patikrintų moksleivių dalis (proc.)		Profilaktiškai patikrintų moksleivių dalis, turinčių klausos sutrikimus		Profilaktiškai patikrintų moksleivių dalis, turinčių regos sutrikimus		Profilaktiškai patikrintų moksleivių dalis, turinčių laikysenos sutrikimus		Profilaktiškai patikrintų moksleivių dalis, turinčių skoliozę		Profilaktiškai patikrintų moksleivių dalis, turinčių kalbos defektų	
2009 m.	2010 m.	2009 m.	2010 m.	2009 m.	2010 m.	2009 m.	2010 m.	2009 m.	2010 m.	2009 m.	2010 m.
98,4	98,7	0	0,06	18,25	13,4	11,9	4,9	5,74	1,9	3,87	5,4

(Šaltinis – visuomenės sveikatos priežiūros specialistų, vykdančių sveikatos priežiūrą mokykloje, ataskaitos pagal statistinę formą Nr. 027-1/a)

Lazdijų rajono savivaldybėje 2010 m. ženkliai augo vaikų (0-17 metų) naujai užregistruotų susirgimų skaičius 1000-čiui vaikų, lyginant su 2009 m. 2010 m. buvo užregistruota 937 naujais vaikų susirgimais daugiau nei 2009 m. Šis rodiklio augimas sudarė 17 proc. Tačiau nežiūrint tokio spartaus šio rodiklio augimo tempo 2010 m. Lazdijų rajono savivaldybės teritorijoje, jis 4,9 proc. buvo mažesnis už Alytaus apskrities ir 9,3 proc. Lietuvos Respublikos rodiklį (žr. 47 lentelę).

47 lentelė. Vaikų (0-17 metų) sergamumas

	2007m.		2008m.		2009m.		2010 m.	
	Naujai užregistruota susirgimų	1000-čiui vaikų	Naujai užregistruota susirgimų	1000-čiui vaikų	Naujai užregistruota susirgimų	1000-čiui vaikų	Naujai užregistruota susirgimų	1000-čiui vaikų
Lietuvos Respublika	1273084	1859,3	1170710	1763,6	1221898	1894,7	1176403	1887,09
Alytaus apskritis	63574	1719,4	59417	1680,3	60389	1785,1	57772	1799,3
Lazdijų rajono savivaldybė	4193	791	7203	1423	7061	1453,8	7998	1711,17

Naujai užregistruoti susirgimai – susirgimai, užregistruoti ambulatorinę pagalbą teikiančiose įstaigose, SVEIDROS duomenimis

(Šaltinis – LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

Nuo 2007 m. stebimas bendro vaikų (0-17 metų) sergamumo 1000-čiui vaikų Lazdijų rajono savivaldybėje augimas. Lyginant su 2009 m., 2010 m. šis rodiklis padidėjo 15,3 proc. (žr. 48

lentele).

48 lentelė. Vaikų (0-17 metų) bendrasis sergamumas

	2007m.		2008m.		2009m.		2010 m.	
	Iš viso užregistruota susirgimų	1000-čiai vaikų	Iš viso užregistruota susirgimų	1000-čiai vaikų	Iš viso užregistruota susirgimų	1000-čiai vaikų	Iš viso užregistruota susirgimų	1000-čiai vaikų
Lietuvos Respublika	1564775	2285,4	1478014	2226,6	1543156	2392,8	1502253	2409,79
Alytaus apskritis	73983	2000,9	70400	1990,9	71568	2115,6	69726	2171,61
Lazdijų rajono savivaldybė	4923	928,7	8699	1718,5	8977	1848,3	9962	2131,36

Iš viso užregistruota susirgimų - susirgimai, užregistruoti ambulatorinę pagalbą teikiančiose įstaigose, SVEIDROS duomenimis

(Šaltinis – LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

Lazdijų rajono savivaldybėje sparčiai didėja 0-17 metų vaikų, turinčių regėjimo sutrikimų. 2010 m. tokių vaikų rajono savivaldybėje padaugėjo 132 vaikais nuo vaikų, apsilankiusių ambulatorinėse sveikatos priežiūros įstaigose, kas lyginant su 2009 m. sudarė 4,3 proc. Šis rodiklis 2010 m. 60,5 proc. viršijo Alytaus apskrities ir 11,2 proc. Lietuvos Respublikos rodiklį (žr. 49 lentelę).

49 lentelė. 0-17 m. vaikai, turintys regėjimo sutrikimų

	2007m.		2008m.		2009m.		2010 m.	
	Abs. sk.	%*	Abs. sk.	%*	Abs. sk.	%*	Abs. sk.	%*
Lietuvos Respublika	87587	14	94283	15,6	97996	16,7	101016	17,9
Alytaus apskritis	3333	10,2	3531	11,1	3527	11,8	3506	12,4
Lazdijų rajono savivaldybė	36,2	10,1	613	14,9	603	15,6	735	19,9

* - nuo vaikų, apsilankiusių ambulatorinėse sveikatos priežiūros įstaigose

(Šaltinis - LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

Vienas iš pagrindinių Lazdijų rajono savivaldybės 0-17 metų vaikų sveikatos sutrikimų ir toliau išlieka nenormali laikysena. 2010 m. 0-17 metų vaikų, turinčių nenormalią laikyseną sumažėjo 1,3 proc. ir sudarė 2,3 proc. nuo vaikų, apsilankiusių ambulatorinėse sveikatos

priežiūros įstaigose. Panašios šio susirgimo tendencijos stebimos Alytaus apskrities ir Lietuvos Respublikos mastu, kur procentas nuo vaikų, apsilankiusių ambulatorinėse sveikatos priežiūros įstaigose 2010 m. sudarė 2,2 proc. ir 3,2 proc. (žr. 50 lentelę).

50 lentelė. 0-17 m. vaikai, turintys nenormalią laikyseną

	2007m.		2008m.		2009m.		2010 m.	
	Abs. sk.	%*	Abs. sk.	%*	Abs. sk.	%*	Abs. sk.	%*
Lietuvos Respublika	18179	2,9	17835	2,9	18202	3,1	17925	3,2
Alytaus apskritis	785	2,4	845	2,7	795	2,7	629	2,2
Lazdijų rajono savivaldybė	49	1,4	152	3,7	137	3,6	83	2,3

*- nuo vaikų, apsilankiusių ambulatorinėse sveikatos priežiūros įstaigose

(Šaltinis - LR SAM Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

LIGŲ PREVENCIJOS PROGRAMŲ VYKDYMAS

Lazdijų rajono savivaldybėje 2010 m. toliau buvo vykdomos keturios valstybinės prevencinės sveikatos programos, finansuojamos iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų. Aktyviausiai šiuo laikotarpiu buvo vykdomos gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių ir priešinės liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos priemonių programos (žr. 51 lentelę).

51 lentelė. Prevencinių programų vykdymas Lazdijų rajono savivaldybėje 2009-2010 m. laikotarpiu

Valstybinės profilaktikos programos pavadinimas	2009 m.			2010 m.		
	Per ataskaitinį laikotarpį programoje galinčių dalyvauti asmenų skaičius	Informavimo apie galimybę dalyvauti programoje paslaugų suteikimo skaičius	Profilaktinės programos įgyvendinimas (%)	Per ataskaitinį laikotarpį programoje galinčių dalyvauti asmenų skaičius	Informavimo apie galimybę dalyvauti programoje paslaugų suteikimo skaičius	Profilaktinės programos įgyvendinimas (%)
Priešinės liaukos						

(prostatos) vėžio ankstyvosios diagnostikos programa	2819	657	23,3	1425	514	36,1
Gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių programa	4933	805	16,3	1640	844	51,5
Atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio programa	2577	332	12,9	1281	262	20,4
Asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių programa	4731	576	12,2	4802	487	10,1

(Šaltinis – Vilniaus teritorinės ligonių kasos 2011 m. kovo mėn. informacija)

2010 m. Lazdijų rajono savivaldybėje stebimas vidutinės tikėtinos gyvenimo trukmės

ilgėjimas, kuris per 2010 m. išaugo 2,53 m. ir pasiekė 70,4 m. Šiuo laikotarpiu stebimas didelis vyrų vidutinės tikėtinos gyvenimo trukmės ilgėjimas, kuris 2010 m. išaugo 4,08 m. lyginant su 2009 m. ir pasiekė 64,97 m. Moterų vidutinės tikėtinos gyvenimo trukmės augimas vyko ne taip sparčiai – 2010 m. šis rodiklis pailgėjo tik 0,24 m. ir 2010 m. buvo 77,03 m. (52 lentelė).

52 lentelė. Lazdijų rajono savivaldybės gyventojų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė

Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė	2008 m.	2009 m.	2010 m.
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė (vyrų ir moterų kartu) *	68,72 m.	67,87 m.	70,4 m.
Vidutinė tikėtina vyrų gyvenimo trukmė *	63,22 m.	60,89 m.	64,97 m.
Vidutinė tikėtina moterų gyvenimo trukmė *	79,08 m.	76,79 m.	77,03 m.

* – Lazdijų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro išvestinis rodiklis

III. IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

IŠVADOS

1. **Demografinė situacija.** 2010 m. pradžioje Lazdijų rajono savivaldybėje buvo registruoti 24246 gyventojai. Lyginant su 2009 m., 2010 m. rajono savivaldybės gyventojų skaičius sumažėjo 282 gyventojais. 2010 m. Lazdijų rajono savivaldybės teritorijoje moterų skaičius viršija vyrų skaičių. 2010 m. didžiausią Lazdijų rajono savivaldybės gyventojų dalį sudarė 18-44 ir 45-64 metų amžiaus grupių gyventojai. Stebimas gyventojų skaičiaus mažėjimas 0-17 metų amžiaus gyventojų grupėje. 2010 m. natūralus gyventojų prieaugis 1000-čiui gyventojų Lazdijų rajono savivaldybėje išliko neigiamas ir sudarė -9,7/1000-čiui gyventojų.
2. **Gyventojų sveikatos būklė.** Mirties priežasčių struktūroje Lazdijų rajono savivaldybėje 2010 m. daugiausia mirčių atvejų registruota nuo kraujotakos sistemos ligų. Antrą vietą Lazdijų rajono savivaldybės gyventojų mirties priežasčių struktūroje užima piktybiniai navikai, trečioje vietoje – mirtingumas nuo išorių priežasčių. 2010 m. stebimas rajono savivaldybės suaugusiųjų (nuo 18 metų) sergamumo 1000-čiui suaugusių, skaičiaus augimas lyginant su 2009 m. 2010 m. augo bendrasis sergamumas endokrininės, nervų, kraujotakos, kvėpavimo sistemų ligomis, taip pat buvo stebimas traumų, apsinuodijimų ir kt. išorinių priežasčių padarinių atvejų Lazdijų rajono savivaldybėje, augimas. Šiuo laikotarpiu mažėjo bendrasis sergamumas jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligomis.
3. **Gyvensena.** 2010 m. atlikta HBSC Tarptautinė mokyklinio amžiaus vaikų gyvenamos ir sveikatos apklausa parodė, kaip 11, 13 ir 15 metų amžiaus Lazdijų rajono savivaldybės moksleiviai vertina savo sveikatą ir supranta sveikatos stiprinimo ir išsaugojimo svarbą: „gerai“ savo sveikatą daugiau vertina berniukai nei mergaitės; kad labiausiai patenkintų gyvenimu, „laimingų“, kaip ir „nelaimingų“, buvo 15 metų amžiaus moksleivių grupėje. Tyrimo metu gauti atsakymai parodė, kad rūko 8,5 proc. berniukų ir 4,9 proc. apklausoje dalyvavusių mergaičių ir net 5,2 proc. 11 metų amžiaus moksleivių jau buvo apsvaigę nuo alkoholio. Patyčias yra patyrę net 57,6 proc. visų apklausoje dalyvavusių moksleivių.
4. **Fizinė aplinka.** Lazdijų rajono savivaldybėje yra 3 maudyklos, kurių vandens kokybė nuolat stebima ir kontroliuojama. 2010 m. Lazdijų rajono savivaldybėje buvo užfiksuota 18 atvejų, kai geriamojo vandens mikrobiologiniai rodikliai (E.Coli ir žarninių enterokokų

skaičius) neatitiko Lietuvos higienos normos HN 24:2003 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ reikalavimų. Toksiniai (cheminiai) rodikliai neviršijo ribinių verčių. Lazdijuose nėra įmonių, teršiančių atmosferos orą, išskyrus miesto katilinę.

5. **Vaikų profilaktinė sveikatos priežiūra.** 010 m. padidėjo profilaktiškai patikrintų moksleivių dalis, kuri sudarė 98,7 proc. lyginant su 2009 m. tokių moksleivių skaičius išaugo 0,3 proc. Profilaktinių patikrinimų metu moksleiviams daugiausia nustatyta regos sutrikimų ir kalbos defektų. 2010 m. augo vaikų (0-17 metų) naujai užregistruotų susirgimų skaičius 1000-čiui vaikų ir bendro vaikų (0-17 metų) sergamumo 1000-čiui vaikų rodikliai lyginant su 2009 m. Lazdijų rajono savivaldybėje sparčiai didėja 0-17 metų vaikų, turinčių regėjimo sutrikimų. Vienas iš pagrindinių Lazdijų rajono savivaldybės 0-17 metų vaikų sveikatos sutrikimų – nenormali laikysena. Kūdikių ir vaikų, paskiepytų pagal skiepavimo kalendorių dalis, 2010 m. sudarė 94,7 proc.
6. **Sveikatos priežiūros sistema.** 2010 m. Lazdijų rajono savivaldybėje dirbo 45 praktikuojantys gydytojai, 17 aktyvių odontologų ir 175 specialistai su aukštuoju ir aukštesnioju medicinos išsilavinimu (ne gydytojai). 2010 m. Lazdijų rajono savivaldybėje gyventojai į greitosios pagalbos medikus kreipėsi 5592 kartus.
7. **Ligų prevencijos programų vykdymas.** Lazdijų rajono savivaldybėje 2010 m. toliau buvo vykdomos keturios valstybinės prevencinės sveikatos programos, finansuojamos iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų. Aktyviausiai šiuo laikotarpiu buvo vykdomos gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių ir priešinės liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos priemonių programos.

REKOMENDACIJOS

Svarbiausias visuomenės sveikatos rodiklių stebėsenos tikslas – gauti išsamią informaciją apie gyventojų sveikatą ir ją veikiančių veiksnių būklę. Atsižvelgiant į šį tikslą ir į šiuo metu vykdomas visuomenės sveikatos priežiūros veiklas, rekomenduojama:

1. Tobulinti visuomenės sveikatos rodiklių rinkimo ir kaupimo sistemą, ateityje kuriamas visuomenės stebėsenos programas papildyti naujais, reikšmingais visuomenės sveikatos rodikliais ir išbraukti statistiškai nereikšmingus rodiklius.
2. Vykdyti savivaldybės gyventojų gyvenimo analizę.
3. Vykdyti savivaldybės visuomenės sveikatos priežiūrą, ypatingą dėmesį skirti:

- 3.1. vaikų sveikatai (regėjimo ir laikysenos sutrikimų prevencijai, priklausomybių prevencijai);
- 3.2. neinfekcinių ligų prevencijai (kraujotakos, nervų, kvėpavimo, endokrininės sistemos ligos, vėžiniai susirgimai);
- 3.3. vėžinių susirgimų prevencijai (valstybinės prevencinės sveikatos programos, finansuojamos iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų).
4. Formuojant savivaldybės politiką visuomenės sveikatos atžvilgiu, vykdant valstybės savivaldybėms priskirtas visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas, planuojant Visuomenės sveikatos biuro veiklą, vertinant visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos projektų paraiškas, organizuojant nevyriausybinių organizacijų veiklą savivaldybėje rekomenduojama atsižvelgti į visuomenės sveikatos stebėsenos duomenis.